

AD 22/25

LIMITE

CONF-ME 9

DOKUMENT TA' ADEŻJONI

Suġġett: POŻIZZJONI KOMUNI TAL-UNJONI EWROPEA
- Kapitolu 11: Agrikoltura u żvilupp Rurali

POŻIZZJONI KOMUNI TAL-UNJONI EWROPEA

Kapitolu ta' Negozjar 11: Agrikoltura u Żvilupp Rurali

Din il-pożizzjoni tal-Unjoni Ewropea hija bbażata fuq il-pożizzjoni ġenerali tagħha għall-Konferenza mal-Montenegro dwar l-Adeżjoni (AD 23/12 CONF-ME 2/12) u hija sogġetta għall-prinċipji ta' negozjar approvati fiha, b'mod partikolari:

- kwalunkwe fehma espressa minn kwalunkwe parti dwar kapitolu tan-negozjati mhi ser bl-ebda mod tippregudika l-pożizzjoni li tista' tittiehed dwar kapitolu oħrajn;
- ftehimiet - anki ftehimiet parzjali - milhuqin matul in-negozjati dwar kapitolu li għandhom jiġu eżaminati suċċessivament ma jistgħux jiġu kkunsidrati bħala finali qabel ma jkun gie stabbilit ftehim globali.
- ir-rekwiziti stipulati fil-punti 24, 28, 41 u 44 tal-Qafas ta' Negozjar.

L-UE thegġeg lill-Montenegro jkompli l-proċess ta' allinjament mal-acquis tal-UE u jiżgura l-implimentazzjoni u l-infurzar effettivi tiegħu saż-żmien tal-adeżjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-operazzjonalizzazzjoni tal-aġenzija tal-pagamenti u s-Sistema Integrata ta' Amministrazzjoni u Kontroll (SIAC), u jiżviluppa qabel l-adeżjoni, politiki u strumenti kemm jista' jkun qrib dawk tal-UE, filwaqt li tinnota li jista' jidhol fis-seħh acquis addizzjonali qabel l-adeżjoni.

L-UE tinnota li l-Montenegro, fil-pożizzjonijiet ta' negozjar tiegħu AD 2/16 CONF-ME 2, u AD 19/25 CONF-ME 6, jaççetta l-acquis taht il-kapitolu 11 kif fis-sehħ fl-1 ta' Settembru 2025 u li jiddikjara li ser ikun lest li jimplimentah sad-data tal-adeżjoni mal-UE, filwaqt li jressaq għadd ta' talbiet għal miżuri tranżizzjonali u derogi.

L-UE tissottolinja li l-użu, il-kontroll, il-monitoraġġ u l-evalwazzjoni korretti tal-assistenza tal-UE matul il-perjodu ta' qabel l-adeżjoni ser jikkostitwixxu indikatur ewlieni tal-abbiltà tal-Montenegro li jimplimenta l-acquis tal-kontroll finanzjarju fir-rigward ta' dan il-kapitolu ta' negozjar.

Bhala rispons ġenerali għat-talbiet tal-Montenegro għal perjodi tranżitorji, l-UE tfakkar fil-pożizzjoni ta' negozjar ġenerali tagħha li miżuri tranżizzjonali huma eçcezzjonali, għal żmien u ambitu limitati, u akkumpanjati minn pjan bi stadji definiti b'mod çar għall-applikazzjoni tal-acquis. Dawn ma għandhomx jinvolvu emendi għar-regoli jew il-politiki tal-UE, iħarbtu l-funzjonament korrett tagħhom, jew iwasslu għal distorsjoni sinifikanti tal-kompetizzjoni.

L-UE tikkunsidra li għandu jiġi stipulat fl-Att tal-Adeżjoni li l-Kunsill, billi jaġixxi b'maġġoranza kwalifikata fuq proposta mill-Kummissjoni u wara konsultazzjoni mal-Parlament Ewropew, jista' jagħmel l-adattamenti lid-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Adeżjoni relatati mal-Politika Agrikola Komuni li jistgħu jkunu meħtieġa bhala riżultat ta' xi modifika fir-regoli tal-Unjoni. Tali adattamenti jistgħu jsiru diġà qabel id-data tal-adeżjoni.

L-UE tikkunsidra li l-Att tal-Adeżjoni għandu jipprevedi l-bażijiet legali neçessarji biex jiġu adottati miżuri tranżizzjonali taht il-kundizzjonijiet li ġejjin.

Fejn ikunu meħtieġa miżuri tranzizzjonali biex tiġi ffaċilitata t-tranzizzjoni mir-regim eżistenti fil-Montenegro għal dak li jirriżulta mill-applikazzjoni tal-Politika Agrikola Komuni taħt il-kundizzjonijiet stipulati fit-taqsimiet agrikoli tal-Att tal-Adeżjoni, dawn il-miżuri għandhom jiġu adottati mill-Kummissjoni f'konformità mal-proċedura ta' kumitat rilevanti. Għandu jkun possibbli li dawn il-miżuri jittieħdu matul il-perjodu ta' tliet snin wara d-data tal-adeżjoni u l-applikazzjoni tagħhom għandha tkun limitata għal dak il-perjodu. Madankollu, għandu jkun previst li l-Kunsill, filwaqt li jaġixxi unanimament fuq proposta mill-Kummissjoni u wara konsultazzjoni mal-Parlament Ewropew, jista' jestendi l-perjodu msemmi.

Meta l-miżuri tranzizzjonali huma relatati mal-implimentazzjoni tal-istrumenti li jikkonċernaw il-Politika Agrikola Komuni li mhumiex speċifikati fl-Att tal-Adeżjoni, li huma meħtieġa b'riżultat tal-adeżjoni, dawn għandhom jiġu adottati qabel id-data tal-adeżjoni mill-Kunsill, li jaġixxi b'maġġoranza kwalifikata fuq proposta mill-Kummissjoni jew, meta jolqtu strumenti li kienu inizjalment adottati mill-Kummissjoni, dawn għandhom ikunu adottati mill-Kummissjoni skont il-proċedura meħtieġa għall-adozzjoni tal-istrumenti in kwistjoni.

Il-biċċa l-kbira tal-acquis fil-qasam tal-agrikoltura u l-iżvilupp rurali japplika direttament mill-adeżjoni u għalhekk ma jeħtieġx traspożizzjoni. Madankollu, l-UE tissottolinja li l-kapaċità tal-Montenegro li jimplementa u jinforza l-acquis hija ta' importanza assoluta. Sabiex tiġi żgurata l-implimentazzjoni bla diffikultajiet tal-PAK mal-adeżjoni, il-Montenegro għandu juri, suffiċjentement qabel l-adeżjoni, li għandu l-kapaċità amministrattiva għall-implimentazzjoni u l-infurzar effettivi tal-acquis. L-UE jappella lill-Montenegro jkompli bl-isforzi tiegħu biex jimplementa u jinforza bis-siġħ l-acquis taħt il-kapitolu 11 b'mod li jiżgura l-applikazzjoni effettiva u effiċjenti tiegħu b'salvagwardji b'saħħithom kontra l-korruzzjoni. Fid-dawl ta' dan, l-UE ser tissorvelja mill-qrib il-progress fit-twettiq, b'mod partikolari, tal-Pjan ta' implimentazzjoni għall-istabbiliment tal-Aġenzija tal-Pagamenti u l-istabbiliment ta' sistema integrata ta' amministrazzjoni u kontroll (SIAC), f'konformità mal-iskeda ta' żmien ta' akkumpanjament ipprovduta mill-Montenegro.

Kwistjonijiet Orizzontali

L-UE tieġu nota li l-Montenegro kompli jallinja l-legiżlazzjoni tiegħu mal-acquis tal-UE inkluż billi adotta l-Liġi dwar l-Implimentazzjoni ta' Miżuri tal-Politika Agrikola, il-Politika tal-Iżvilupp Rurali, u l-Politika tas-Sajd fil-31 ta' Lulju 2025 li tiddefinixxi l-istatus legali, il-mandat, u l-istruttura organizzattiva tal-aġenzija tal-pagamenti.

Il-liġi dwar l-agrikoltura u l-iżvilupp rurali hija l-bażi legali tal-politika agrikola tal-Montenegro. Din tirregola l-kwistjonijiet kollha relatati mal-iżvilupp u l-għanijiet tal-politika agrikola, inkluż l-appoġġ għas-settur u l-kundizzjonijiet, ir-registri u r-rekords tiegħu. L-UE tieġu nota li l-emendi għal-liġi li jkomplu jallinjaw mal-acquis tal-UE huma skedati li jiġu adottati sa tmiem l-2025.

L-UE tieġu nota li l-Montenegro ser ikollu aġenzija tal-pagamenti waħda għall-agrikoltura, l-iżvilupp rurali u s-sajd u adotta ordinanza dwar l-istruttura interna u l-klassifikazzjonijiet tal-impjeggi tagħha. Huma ppjanati sitt ufficċji reġjonali, b'wieħed minn dawn l-ufficċji diġà operattiv.

L-UE tinnota wkoll li l-Montenegro adotta Pjan ta' implimentazzjoni għall-istabbiliment tal-aġenzija tal-pagamenti u l-istabbiliment ta' Sistema Integrata ta' Amministrazzjoni u Kontroll (SIAC), f'konformità mal-parametri referenzjarji għall-għeluq stipulati fil-pożizzjoni komuni tal-UE (AD 27/16 CONF-ME 13).

L-UE tinnota li l-Montenegro qed jippjana li jkollu aġenzija tal-pagamenti li tiffunzjona bis-shiġ u SIAC lesta mill-jum tal-adeżjoni. Fil-pjan ta' implimentazzjoni, il-Montenegro żviluppa strateġija dettaljata li tiddekrivi b'mod ċar il-kompiti u l-attivitajiet kollha li għandhom jitwettqu u jiġu ffinalizzati fil-perjodu li jwassal għall-adeżjoni. Dan il-pjan huwa appoġġat minn impenn sod biex isahħaħ kontinwament il-kapaċità amministrattiva tagħha, bil-htigijiet baġitarji definiti b'mod ċar. L-UE ser tissorvelja l-azzjonijiet meħuda mill-Montenegro biex isegwi l-pjan ta' implimentazzjoni u jirrispetta l-iskeda ta' żmien tiegħu.

L-UE tinnota li ġew stabbiliti elementi ta' Sistema Integrata ta' Amministrazzjoni u Kontroll (SIAK). Is-sistema teħtieġ aktar titjib u elementi godda biex jinkiseb allinjament sħiħ mar-Regolament (UE) 2021/2116 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. Is-Sistema ta' Identifikazzjoni tal-Irqajja' tal-Art (LPIS) tal-Montenegro li bdiet tiġi żviluppata fl-2018, qed tiġi elaborata aktar b'titjib ippjanat u l-akkwist ta' mapep digitali ortofotografici godda għat-territorju kollu. L-UE tfakkar li ser tiġi stabbilita Sistema ta' Monitoraġġ tal-Erja saż-żmien tal-adeżjoni f'konformità mal-Pjan ta' implimentazzjoni.

L-UE tfahhar il-kisbiet tal-Montenegro fl-implimentazzjoni tal-istrument tal-UE għall-assistenza ta' qabel l-adeżjoni għall-agrikoltura u l-iżvilupp rurali (IPARD), li ilu jaħdem fil-pajjiż mill-2018 u tteġġegħ lill-Montenegro jibni fuq dan biex jiżgura l-kapaċità amministrattiva meħtieġa għall-implimentazzjoni tal-politika tal-UE għall-iżvilupp rurali mal-adeżjoni. L-UE tissottolinja li l-implimentazzjoni sħiħa tar-rekwiżiti tal-UE f'dan il-qasam u l-kapaċità ta' kontroll huma prekondizzjoni għall-applikazzjoni tal-miżuri tal-iżvilupp rurali li huma eliġibbli għal appoġġ mill-UE mal-adeżjoni.

L-UE tinnota wkoll li l-Montenegro wera progress suffiċjenti lejn l-istabbiliment tal-aġenzija tal-pagamenti u s-SIAK, inkluż l-LPIS, u li l-Montenegro huwa impenjat bis-sħiħ biex jilhaq il-passi kollha biex jiżgura aġenzija tal-pagamenti u SIAK li jiffunzjonaw bis-sħiħ sal-jum tal-adeżjoni. L-UE tistenna li l-Montenegro jkompli bl-isforzi tiegħu biex jiżgura li s-sistemi ta' ġestjoni u kontroll għan-nefqa taħt il-Politika Agrikola Komuni (PAK) ikunu kompletament operazzjonali mhux aktar tard mid-data tal-adeżjoni tal-Montenegro mal-UE, u b'hekk jiżgura li l-pagamenti jilħqu biss benefiċjarji legittimi.

L-UE tinnota li ser tissorvelja mill-qrib il-progress tal-Montenegro f'dan ir-rigward fil-perjodu li ġej u li tista' tipproponi dispożizzjonijiet ta' salvagwardja adatti li għandhom jiġu inklużi fit-Trattat tal-Adeżjoni sabiex jiġu protetti l-interessi finanzjarji tal-UE.

L-UE tinnota li l-Montenegro jikkonferma li ma jipprevedix problemi fl-applikazzjoni tas-sistema ta' ġestjoni kondiviża u lanqas fil-konformità mar-rekwiziti tal-UE fir-rigward tal-ħzin pubbliku u d-dixxiplina baġitarja.

L-UE tiehu nota tal-informazzjoni provduta mill-Montenegro fir-rigward tan-**Network tad-Data dwar is-Sostenibbiltà tal-Azjendi Agrikoli (FSDN)**. Ser ikompli l-aġġornament ulterjuri tal-leġiżlazzjoni biex ikun hemm allinjament mar-Regolament (UE) 2023/2674 u mar-Regolament ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2024/2746. L-UE tinnota li l-Ministeru għall-Agrikoltura, il-Forestrija u l-Ġestjoni tal-Ilma (MAFWM), permezz tad-Dipartiment tiegħu għall-Analizi Ekonomika u s-Suq, huwa responsabbli għas-sistema tal-FSDN bil-ġbir tad-data mwettaq mis-servizzi ta' estensjoni. L-UE tinnota li l-iżvilupp ulterjuri tas-sistema ser ikompli, inkluż l-estensjoni tagħha biex tinkludi data ambjentali u soċjali f'konformità mal-acquis tal-UE.

L-UE tiehu nota tal-informazzjoni pprovduta mill-Montenegro rigward l-implimentazzjoni ta' **mekkanizmi kummerċjali u miżuri ta' ġestjoni tas-suq** kif stipulati fir-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. L-UE tinnota li l-acquis għal dawn il-miżuri ser japplika għall-Montenegro mid-data tal-adeżjoni tiegħu mal-UE u tissottolinja l-importanza għall-Montenegro li jiżgura li jkollu l-istrutturi amministrattivi meħtieġa għall-implimentazzjoni u l-infurzar tal-acquis f'dan il-qasam.

L-UE tissottolinja li l-Montenegro mistenni jallinja ruħu mal-acquis tal-UE fir-rigward tal-katina tal-provvista agroalimentari sabiex, sa mhux aktar tard mid-data tal-adeżjoni, ikun ittraspona bis-sħiħ id-Direttiva (UE) 2019/633 dwar prattiki kummerċjali ingusti fil-liġi nazzjonali. Dan jirrikjedi l-adozzjoni ta' leġiżlazzjoni li tiżgura mill-inqas il-livell minimu ta' protezzjoni tad-Direttiva għall-fornituri, u d-deżinjazzjoni ta' awtorità (jew awtoritajiet) kompetenti tal-infurzar bis-setgħat stipulati fid-Direttiva, jiġifieri, li tircievi u tinvestiga lmenti (inkluż li tippermetti l-kunfidenzjalità), li tagħxi *ex officio*, li titlob informazzjoni, li twettaq spezzjonijiet, li tordna l-waqfien tal-ksur, u li timponi sanzjonijiet effettivi, proporzjonati u dissważivi. Il-Montenegro għandu jiżgura wkoll kooperazzjoni mal-awtoritajiet rilevanti l-oħra tal-UE fl-Istati Membri tal-UE li jinfurzar id-direttiva dwar prattiki kummerċjali ingusti, imexxi attivitajiet ta' sensibilizzazzjoni għall-fornituri u x-xerrejja, u jistabbilixxi arrangamenti għall-monitoraġġ u r-rapportar sabiex il-qafas ikun kompletament operazzjonali fl-ewwel jum tas-sħubija.

L-UE tiehu nota tat-talba tal-Montenegro li jkollu d-dritt li japplika **mizuri protettivi** f'każ ta' distorsjonijiet serji tas-suq li jistgħu jseħhu wara l-adeżjoni mal-UE. L-UE tqis li din il-kwistjoni għandha tiġi indirizzata b'mod simili kif ġie applikat fit-tkabbir tal-2013 (l-Artikolu 37 tat-Att tal-Adeżjoni mal-Kroazja).

L-UE tiehu nota li l-Montenegro ser jistabbilixxi l-bażi legali għall-applikazzjoni tar-regoli dwar l-**għajjuna mill-Istat** fl-agrikoltura u s-sistema ta' rapportar dwar l-għajjuna mill-Istat lill-Kummissjoni Ewropea, f'konformità mal-acquis tal-UE, sad-data tal-adeżjoni. L-UE tissottolinja li l-mizuri kollha ta' għajjuna mill-Istat fil-qasam tal-agrikoltura għandhom isiru konformi mal-acquis mal-adeżjoni.

L-UE tinnota li l-Montenegro jitlob il-possibbiltà li jkompli jagħti għajjuna, li ddaħħlet fis-seħh qabel l-adeżjoni, matul perjodu tranzitorju ta' tliet snin mid-data tal-adeżjoni taħt l-istatus ta' għajjuna eżistenti skont it-tifsira tal-Artikolu 108(1) TFUE. Il-Montenegro identifika żewġ skemi ta' għajjuna mill-Istat għall-produzzjoni ta' ħalib mhux ipproċessat u għall-ipproċessar tal-ħalib fl-azjendi agrikoli.

L-UE tqis li sabiex, mal-adeżjoni, l-għajjuna tiġi kklassifikata bħala għajjuna eżistenti skont it-tifsira tal-Artikolu 1(b) tar-Regolament tal-Kunsill (UE) 2015/1589 u biex ikun hemm stampa ġenerali tal-għajjuna mill-Istat kollha applikabbli fil-Montenegro, fl-Att tal-Adeżjoni għandu jiġi previst li l-Montenegro għandu jipprovdi, qabel id-data tal-adeżjoni, informazzjoni dettaljata dwar il-mizuri kollha ta' għajjuna mill-Istat li għandhom jitqiesu bħala għajjuna eżistenti. L-UE tqis ukoll li l-klawżola speċifika li ġejja għandha tiġi introdotta fil-kapitolu agrikolu tal-Att ta' Adeżjoni dwar l-għajjuniet koperti mill-Artikoli 107 u 108 TFUE.

Mingħajr preġudizzju għall-proċeduri dwar l-għajnuna eżistenti previsti fl-Artikolu 108 TFUE, skemi ta' għajnuna u għajnuna individwali mogħtija għal attivitajiet marbutin mal-produzzjoni jew il-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti elenkati fl-Anness I TFUE, bl-eċċezzjoni ta' prodotti tas-sajd u prodotti derivati minnhom, li jkunu bdew jitwettqu fi Stat Membru ġdid qabel id-data tal-adeżjoni u li jkunu għadhom applikabbli wara dik id-data, għandhom jitqiesu bħala għajnuna eżistenti skont it-tifsira tal-Artikolu 108(1) TFUE soġġett għall-kundizzjonijiet li ġejjin:

- Il-miżuri ta' għajnuna għandhom jiġu kkomunikati lill-Kummissjoni qabel id-data tal-adeżjoni. Din il-komunikazzjoni għandha tinkludi informazzjoni dwar il-bażi legali għal kull miżura.
- Il-miżuri ta' għajnuna eżistenti kif ukoll il-pjanijiet biex jingħataw jew jinbidlu l-għajnuniet, komunikati lill-Kummissjoni qabel id-data tal-adeżjoni, għandhom jitqiesu bħala li jkunu ġew komunikati fid-data tal-adeżjoni. Il-Kummissjoni għandha tippubblika lista ta' għajnuna bħal din.
- Dawn il-miżuri ta' għajnuna għandhom jitqiesu bħala għajnuna "eżistenti" skont it-tifsira tal-Artikolu 108(1) TFUE sal-aħħar tat-tielet sena mid-data tal-adeżjoni.

Il-Montenegro għandu, meta jkun meħtieġ, jemenda dawn il-miżuri ta' għajnuna sabiex jikkonformaw mal-linji gwida applikati mill-Kummissjoni sa mhux aktar tard mill-aħħar tat-tielet sena mid-data tal-adeżjoni. Wara dik id-data, kull għajnuna li tinsab li tkun inkompatibbli ma' dawk il-linji gwida għandha tkun meqjusa bħala għajnuna ġdida.

L-UE tinnota li, abbażi tal-Artikolu 108 TFUE, il-Kummissjoni żżomm taħt rieżami kostanti s-sistemi kollha ta' għajnuna eżistenti fl-Istati Membri, u tista' tipproponi, fi kwalunkwe mument, miżuri adatti meħtieġa mill-iżvilupp progressiv jew il-funzjonament tas-suq intern. F'każ li l-Kummissjoni ssib, wara li tagħti notifika u tippreżenta l-kummenti, li għajnuna eżistenti mhijiex kompatibbli mas-suq intern jew qed tintuża ħażin, hija għandha tiddeċiedi li l-Istat ikkonċernat għandu jabolixxi jew jibdel l-għajnuna fi żmien preskritt. In-nuqqas ta' konformità ma' tali deċizjoni tal-Kummissjoni ser jirrizulta f'riferiment dirett tal-kwistjoni lill-Qorti tal-Ġustizzja tal-UE.

L-UE tinnota li l-kwistjoni tal-**istokkijiet ta' prodotti agrikoli** miżmuma fil-Montenegro fid-data tal-adeżjoni teħtieġ li tiġi indirizzata fir-rigward ta' żewġ aspetti differenti:

- it-teħid ta' stokkijiet pubbliċi mill-UE u
- it-trattament ta' stokkijiet f'ċirkolazzjoni libera, b'mod partikolari fejn dawn l-istokkijiet jaqbru l-livell ta' stokkijiet ta' riport normali.

L-UE tinnota wkoll li, bħal f'adeżjonijiet preċedenti, l-istokkijiet ta' sigurtà nazzjonali għandhom jiġu injorati għal dan l-eżerċizzju, b'kont meħud tal-fatt li dawn jistgħu jinżammu wara l-adeżjoni.

L-UE tqis li l-istokkijiet pubbliċi miżmumin fid-data tal-adeżjoni u li jirriżultaw mill-politika ta' appoġġ għas-suq tal-Montenegro għandhom jittiehdu mill-UE b'valur li jirriżulta mill-applikazzjoni tal-Artikolu 3(1)(e) tar-Regolament ta' Delega tal-Kummissjoni (UE) Nru 906/2014 li jissupplimenta r-Regolament (UE) Nru 1306/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill fir-rigward tal-infiq b'intervent pubbliku. L-istokkijiet pubbliċi tal-Montenegro għandhom ikunu eligibbli biss bil-kundizzjoni li l-intervent pubbliku jiġi operat fl-UE għall-prodott ikkonċernat fiż-żmien tal-adeżjoni u li daww l-istokkijiet jissodisfaw ir-rekwiziti rilevanti ta' intervent tal-UE.

L-UE tqis li għal kwalunkwe stokk (privat kif ukoll pubbliku) f'ċirkolazzjoni libera fid-data tal-adeżjoni fil-Montenegro li jaqbeż il-livell ta' dak li jista' jitqies bħala riport normali tal-istokk, il-Montenegro għandu jiġi impost pagament lill-baġit tal-UE. L-ammont tal-pagament għandu jkun fiss f'livell li jirrifletti l-ispiza relatata mal-effetti tal-istokk żejjed fis-swieq ta' prodotti agrikoli. L-UE tqis ukoll li l-livell tal-ħażniet żejda għandu jiġi ddeterminat għal kull prodott b'kont meħud tal-karatteristiċi ta' kull prodott u s-swieq rilevanti kif ukoll il-leġiżlazzjoni tal-UE applikabbli għalih. L-UE tqis li l-Kummissjoni għandha tiġi awtorizzata timplimenta u tapplika l-arranġamenti deskritti hawn fuq.

Fir-rigward ta' **tranżazzjonijiet spekulattivi**, l-UE tissottolinja li disturbi possibbli fis-suq minhabba devjazzjoni tat-traffiku kummerċjali li tirrizulta minn operazzjonijiet abbużivi li jisfruttaw kundizzjonijiet ta' kummerċ differenti qabel u wara l-adeżjoni għandhom jiġu ttrattati bi prekawzjoni, billi jittiehdu miżuri adatti preferibbilment qabel l-adeżjoni.

L-UE tqis li din il-kwistjoni għandha tiġi ttrattata bl-inklużjoni ta' dispożizzjonijiet speċifiċi dwar miżuri tranżizzjonali li jipprovdu partikolarment regoli għal tranżazzjonijiet ta' importazzjoni u esportazzjoni li jkun għaddejjin fil-mument tal-adeżjoni u għat-tassazzjoni tad-detenturi ta' stokkijiet żejda jew, jekk adatt, miżuri tranżizzjonali simili adottati fir-rigward ta' ċerti setturi.

PAK – tipi ta' interventi (pagamenti diretti, interventi settorjali, żvilupp rurali)

L-UE tiehu nota tat-talba tal-Montenegro fir-rigward tal-pakkett finanzjarju għall-pagamenti diretti.

L-UE tissottolinja li l-allokazzjonijiet tal-Montenegro **għall-pagamenti diretti**, kif ukoll għall-**interventi settorjali u l-iżvilupp rurali**, ser jiffurmaw parti mill-elementi baġitarji generali għall-Montenegro u ser jiġu indirizzati taht il-Kapitolu 33 tal-acquis tal-UE, b'arrangamenti tranżizzjonali ulterjuri li għandhom jiġu previsti, jekk jitqiesu meħtieġa.

L-UE tiehu nota li l-Montenegro jistenna li l-assistenza finanzjarja annwali tal-UE għal ċerti tipi ta' interventi li għandha tiġi allokata f'konformità mal-Artikolu 88(1) u l-Anness VII tar-Regolament (UE) Nru 2021/2115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tiġi kkalkulata abbażi tad-data bejn l-2014 u l-2024 ta':

- (a) iż-żona rreġistrata bħala dwieli fil-LIPS fil-jum tal-adeżjoni tal-Montenegro mal-UE.
- (b) data miċ-Ċensiment Agrikolu 2024 dwar iż-żona tad-dwieli b'varjetajiet ta' għeneb tal-inbid.
- (c) il-produzzjoni tal-inbid għal kull staġun ta' kummerċjalizzazzjoni.

L-UE tissottolinja li l-allokazzjonijiet tal-Montenegro **għal interventi settorjali fis-settur tal-inbid** ser jiffurmaw parti mill-elementi baġitarji ġenerali għall-Montenegro u ser jiġu indirizzati taħt il-Kapitolu 33 tal-acquis tal-UE.

L-UE tiehu nota tat-talbiet tal-Montenegro għal perjodu tranzitorju biex jinkiseb is-sehem minimu tal-kontribuzzjoni totali tal-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija (FAEG) allokata għal skemi għall-klima, l-ambjent, u l-benesseri tal-annimali skont l-Artikolu 31 tar-Regolament (UE) 2021/2115 bi skeda proposta għaž-zieda gradwali kif ġej:

- 10 % fis-sena tal-adeżjoni,
- 15 % sena wara l-adeżjoni,
- 20 % sentejn wara l-adeżjoni,
- 25 % tliet snin wara l-adeżjoni,

L-UE tqis li din it-talba hija aċċettabbli, iżda tissottolinja li l-modalità ta' implimentazzjoni finali, mal-adeżjoni tal-Montenegro, tista' tiġi rieżaminata abbażi tal-eżitu tad-diskussjoni dwar il-PAK ta' wara l-2027.

L-UE tiehu nota tat-talbiet tal-Montenegro għal perjodu tranzitorju għall-implimentazzjoni tal-Artikolu 96 tar-Regolament (UE) 2021/2115 relatat mal-limitu massimu ta' 13 % għall-appoġġ akkoppjat għall-introjt, li jippermetti l-allokazzjoni sa 30 % tal-ammont totali għal tliet snin mid-data tal-adeżjoni.

L-UE tqis li din it-talba hija aċċettabbli, iżda tissottolinja li l-modalità ta' implimentazzjoni finali, mal-adeżjoni tal-Montenegro, tista' tiġi rieżaminata abbażi tal-eżitu tad-diskussjoni dwar il-PAK ta' wara l-2027.

L-UE tiehu nota li l-Montenegro jitlob li l-partecipazzjoni minima tal-kontribuzzjoni totali tal-FAEŻR li għandha tiġi riezervata għal **LEADER** għandha tkun ta' 3 % minflok ta' 5 % kif definit fl-Artikolu 92 tar-Regolament (UE) 2021/2115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill.

L-UE tqis li din it-talba hija aċċettabbli, iżda tissottolinja li l-modalità ta' implimentazzjoni finali, mal-adeżjoni tal-Montenegro, tista' tiġi riezaminata abbażi tal-eżitu tad-diskussjoni dwar il-PAK ta' wara l-2027.

L-UE tiehu nota tat-talbiet tal-Montenegro għal perjodi tranzitorji biex gradwalment jintroduċi r-regoli dwar il-kundizzjonalità skont l-Artikoli 12 u 13 tar-Regolament (UE) 2021/2115 rigward ir-Rekwiziti Statutorji ta' Ġestjoni (SMR 1, 2, 3 u 4) u "Kundizzjonijiet Agrikoli u Ambjentali Tajba" (KAAT 2 u 8) kif elenkati fl-Anness III, fir-rigward tar-rekwiziti li l-bdiewa jridu jissodisfaw għall-fini li jiksbu dritt li jirċievu pagamenti diretti f'konformità mar-regoli dwar il-kundizzjonalità, skont l-iskeda li ġejja:

- Rekwiziti skont il-KAAT 2 (protezzjoni ta' art mistagħdra u torbiera), sena mid-data tal-adeżjoni.
- Rekwiziti skont il-KAAT 8 (sehem minimu ta' zona agrikola ddedikata għal żoni jew karatteristiċi mhux produttivi), sena mid-data tal-adeżjoni.
- Ir-rekwiziti skont l-SMRs 1, 2, 3 u 4 (l-ambjent u t-tibdil fil-klima relatati mal-ilma, il-bijodiversità u l-pajsagġ), tliet snin mid-data tal-adeżjoni. Dan minkejja l-allinjament mal-obbligi tal-acquis tal-UE li jappartjenu għar-regolamenti kkonċernati.

L-UE tqis li l-prinċipju ta' din l-introduzzjoni gradwali huwa aċċettabbli peress li jiffacilita l-istabbiliment tal-kundizzjonalità fil-Montenegro u l-perjodu tranzitorju mitlub ma jaqbiżx it-tliet snin. L-UE tissottolinja li l-modalitajiet ta' implimentazzjoni finali, mal-adeżjoni tal-Montenegro, jistgħu jiġu riezaminati abbażi tal-eżitu tad-diskussjoni dwar il-PAK ta' wara l-2027.

L-UE tiehu nota li l-Montenegro jitlob li jiddezinja **żoni li jiffaċċaw restrizzjonijiet naturali (u restrizzjonijiet speċifiċi oħra)**, fit-territorju tiegħu abbażi ta' studju tal-2017 "Study of areas with natural constraints in agriculture and calculation design (Preparation of Calculation)".

L-UE tqis li din it-talba hija aċċettabbli.

Organizzazzjoni Komuni tas-Suq

L-UE tinnota li l-Montenegro juri li qed ikompli l-progress fl-allinjament tal-leġiżlazzjoni tiegħu mal-acquis dwar l-organizzazzjoni komuni tas-suq, fis-setturi kollha, inkluż fir-rigward tal-inbid, iż-żejt taż-żebbuġa, l-għasel u l-istandards tal-kummerċjalizzazzjoni. Fis-settur tal-inbid, registru elettroniku tad-dwieli f'konformità mal-Artikolu 145 tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill wasal biex jitlesta u saru avvanzi fiċ-ċertifikazzjoni tal-inbejjed taħt is-sistema tad-DOP/IĠP. Sar progress fit-titjib tar-rapportar tal-prezzijiet u l-mekkanizmi kummerċjali u l-UE tinnota li l-Montenegro jkompli jallinja aktar il-leġiżlazzjoni tiegħu f'oqsma oħra, bhall-organizzazzjonijiet tal-produtturi u l-organizzazzjonijiet interprofessjonali, l-iskema tal-iskejjel u l-klassifikazzjoni tal-karkassi. L-UE tissottolinja l-importanza li jinkiseb allinjament shiħ mar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 sad-data tal-adeżjoni u li tiġi żgurata l-kapaċità amministrattiva għall-implimentazzjoni u l-infurzar tiegħu.

L-UE tinnota li l-Montenegro ser ikollu l-possibbiltà li jagħmel użu mill-finanzjament tal-UE għall-iskema tal-iskejjel, mid-data tal-adeżjoni, li għandha l-għan li ttejjeb id-distribuzzjoni ta' prodotti agrikoli u d-drawwiet tal-ikel tat-tfal.

L-UE tiehu nota wkoll tat-talba tal-Montenegro għall-inklużjoni ta' prodott imsejjaħ "**kajmak**" fl-Anness VII, Parti III tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. L-UE tqis it-talba aċċettabbli.

L-UE tiehu nota wkoll tat-talba tal-Montenegro li jithalla jinkludi ir-**reġjuni tal-vitikultura** tiegħu fl-Appendiċi I tal-Anness VII tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. L-UE tissottolinja li l-klassifikazzjoni fir-reġjuni tal-vitikultura tal-UE għandha tiġi ddeterminata abbażi ta' data u kriterji oġġettivi qabel l-adeżjoni sabiex tipprovdi ċertezza legali lill-produtturi tal-inbid fil-Montenegro rigward l-operazzjonijiet tal-arrikkiment u d-deaċidifikazzjoni.

L-UE tirrikonoxxi li l-Montenegro pprovda għal kull wiehed mir-reġjuni tal-vitikultura ewlenin tiegħu dettalji kartografici (mappa dettaljata) b'data klimatoloġika kompluta, temperaturi medji fix-xahar, indiċijiet bijoklimatiċi possibbli, altitudni tad-dwieli, latitudni, kontenut ta' zokkor u aċidità tal-most u kontenut ta' alkoħol minimu naturali għal perjodu ta' mill-inqas għaxar snin. It-talba hija bbażata fuq valutazzjoni oġġettiva u stabbilita sew xjentifikament tat-tqassim f'żoni tar-reġjuni ta' produzzjoni ġeografika vitikulturali filwaqt li jitqiesu l-ħamrija, il-klima u fatturi oħra assoċjati mal-kunċett ta' "terroir" bħall-ħamrija, il-klima, il-pajsagg, il-bijodiversità u l-interazzjoni tagħhom bi Prattiki tad-dwieli u enoloġiċi applikati.

L-UE tinnota li, abbażi tal-informazzjoni pprovduta mill-Montenegro, it-talba biex jithalla jinkludi reġjuni tal-vitikultura tal-Montenegro fl-Appendiċi I tal-Anness VII tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill għandha titqies kif ġej:

fiz-żona ta' vitikultura B:

- Fil-Montenegro, fiz-żoni mhawlin bid-dwieli fir-reġjun Nudo.

fiż-żona ta' vitikultura CII:

- Fil-Montenegro, iż-żoni mhawlin bid-dwieli fis-subreġjuni li ġejjin:

fir-reġjun ta' Crnogorski basen Skadarskog jezera: Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kuči, Piperi.

fir-reġjun ta' Crnogorsko primorje: Ulcinj, Boka Kotorska, Bar-Budva.

L-UE tissottolinja li l-Appendiċi 1 tal-Anness VII tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill jelenka biss iż-żoni ta' vitikultura tal-Istati Membri fejn isseħħ il-produzzjoni kummerċjali tal-inbid.

L-UE tiehu nota tal-lista ta' **varjetajiet ta' għeneb tal-inbid** ikklassifikati mill-Montenegro għall-fini tal-applikazzjoni tal-Artikolu 81 l-Artikolu 120(2)(b) tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. Skont l-Artikolu 50(1)(g) tar-Regolament Delegat tal-Kummissjoni (UE) 2018/273, l-Istati Membri għandhom jinnotifikaw lill-Kummissjoni dwar il-varjetajiet ta' għeneb tal-inbid ikkonċernati mill-applikazzjoni tal-Artikolu 81 u l-Artikolu 120(2)(b) tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013. F'konformità mal-Artikolu 51(2) tar-Regolament (UE) 2018/273, il-Kummissjoni għandha tippubblika l-lista ta' varjetajiet ta' għeneb tal-inbid ikklassifikati mill-Montenegro.

L-UE tiehu nota tal-intenzjoni tal-Montenegro li jfittex il-protezzjoni tat-**termini tradizzjonali għall-inbejjed** li ġejjin b'denominazzjoni ta' oriġini protetta jew indikazzjoni ġeografika protetta, f'konformità mar-Regolament Delegat tal-Kummissjoni (UE) 2019/33 u r-Regolament ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/34.

- "arhivsko vino" (inbid ta' annata ta' kwalità)
- "rezervisano" (riżerva)
- "probirna berba" (hsad selettiv)

L-UE tistieden lill-Montenegro jippreżenta lill-Kummissjoni applikazzjoni għall-protezzjoni tat-termini tradizzjonali li jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fil-Kapitolu III tar-Regolament Delegat tal-Kummissjoni (UE) 2019/33, f'konformità mal-Artikolu 21 tar-Regolament ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/34.

L-UE tiegħu nota li l-Montenegro jistenna li jsiru bidliet fl-Anness IV tar-Regolament Delegat tal-Kummissjoni (UE) 2019/33 fir-rigward tal-isem tal-istat f'konformità mal-bidla fl-istatus tal-istat tal-Montenegro tal-21 ta' Mejju 2006.

Politika dwar il-kwalità

L-UE tiegħu nota li l-Montenegro jkompli jallinja aktar il-leġiżlazzjoni tiegħu mal-acquis f'dan il-qasam. L-UE tinnota wkoll li l-Montenegro adotta regoli nazzjonali għar-reġistrazzjoni ta' ismijiet bħala denominazzjoni ta' oriġini, indikazzjoni ġeografika jew speċjalità tradizzjonali garantita jew termini tal-kwalità fakultattivi għall-prodotti agrikoli. Bhalissa 12-il isem agrikolu huma protetti fil-livell nazzjonali. Il-korp nazzjonali ta' ċertifikazzjoni Monteorganica ġie akkreditat f'Mejju 2024 f'konformità mal-istandard MEST EN ISO/IEC 17065:2020. Il-Montenegro ser ikompli bl-attivitajiet tiegħu mmirati lejn allinjament sħiħ u t-tiżni ulterjuri tal-infurzar u l-kontrolli tiegħu għall-protezzjoni tal-indikazzjoni ġeografika.

L-UE tiehu nota li l-Montenegro jitlob li jithalla jinkludi d-**denominazzjonijiet ta' oriġini u l-indikazzjonijiet ġeografiċi** fis-settur tal-inbid skont il-proċedura nazzjonali tal-Montenegro, kif ukoll li jiġi rreġistrat fir-Registru elettroniku tal-Kummissjoni Ewropea (e-Ambrosia) f'konformità mal-Artikolu 22 tar-Regolament (UE) 2024/1143 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill kif ġej: IĠP "Crnogorski basen Skadarskog jezera"; DOP "Crmnica"; DOP "Podgorički subregion"; DOP "Bjelopavlići"; DOP "Riječka nahija"; DOP "Katunska nahija"; DOP "Kuči"; DOP "Piperi"; IĠP "Crnogorsko primorje"; DOP "Ulcinj"; DOP "Boka Kotorska"; DOP "Bar-Budva" u DOP "Nudo".

L-UE titlob it-tlestija tal-proċess ta' reġistrazzjoni skont ir-Regolament (UE) 2024/1143 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill.

L-UE tistieden lill-Montenegro jipprezenta l-applikazzjonijiet għar-reġistrazzjoni tal-ismijiet imsemmija hawn fuq ta' denominazzjonijiet ta' oriġini u indikazzjonijiet ġeografiċi tal-inbid diġà protetti fil-Montenegro, bħala denominazzjonijiet ta' oriġini protetti u indikazzjonijiet ġeografiċi protetti skont ir-Regolament (UE) 2024/1143 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. Il-Montenegro jista' jipprezenta applikazzjonijiet f'konformità mal-Artikolu 14(2) mhux aktar tard mid-data tal-adeżjoni.

L-UE tiehu nota li l-Montenegro ser jiċċara qabel l-adeżjoni liema huma t-termini tradizzjonali li għandhom jintużaw għal kull denominazzjoni ta' oriġini protetta.

L-UE tissottolinja li, f'konformità mal-proċedura stipulata fl-Artikolu 92 tar-Regolament (UE) 2024/1143, il-protezzjoni nazzjonali tal-indikazzjonijiet ġeografiċi u d-denominazzjonijiet ta' oriġini eżistenti fid-data tal-adeżjoni tal-Montenegro mal-UE tista' tkompli għal tnaħ-il xahar minn dik id-data. Sa mhux aktar tard minn 12-il xahar wara l-jum tal-adeżjoni mal-UE, il-Montenegro jista' jippreżenta, għar-registrazzjoni fil-livell tal-UE, dawk l-indikazzjonijiet ġeografiċi u d-denominazzjonijiet ta' oriġini protetti fil-livell nazzjonali. Meta applikazzjoni għar-registrazzjoni tintbagħat lill-Kummissjoni sa tmiem il-perjodu msemmi hawn fuq, tali protezzjoni nazzjonali għandha tieqaf fid-data li fiha tittiehed id-deċiżjoni dwar ir-registrazzjoni (jew, f'każ ta' rifjut tal-applikazzjoni, sakemm jiġu eżawriti r-rimedji ġudizzjarji kollha). Il-konsegwenza ta' protezzjoni nazzjonali bħal din, meta isem ma jkunx irregistrat fil-livell tal-Unjoni, għandha tkun ir-responsabbiltà esklużiva tal-Montenegro. L-UE tissottolinja li l-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi, id-denominazzjonijiet ta' oriġini u l-ispeċjalitajiet tradizzjonali garantiti rreġistrati fil-livell tal-UE għandha tiġi żgurata mill-Montenegro mid-data tal-adeżjoni tiegħu mal-UE.

Biedja organika

L-UE tinnota li l-Montenegro kompla jallinja l-leġiżlazzjoni tiegħu mal-acquis fil-qasam tal-biedja organika, bl-allinjament mar-Regolament (UE) 2018/848 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill. Monteorganika twettaq kontroll u ċertifikazzjoni fl-agrikoltura organika f'konformità mar-rekwiżiti tal-istandard MEST EN ISO/IEC 17065: 2020. Barra minn hekk, ġew akkreditati żewġ laboratorji biex iwettqu analiżijiet għall-produzzjoni organika. L-UE tissottolinja l-importanza li jiġi żgurat li l-biedja organika jkollha sistema ta' kontroll effiċjenti li tinkludi superviżjoni minn awtorità kompetenti fis-seħħ sa mill-adeżjoni tal-Montenegro mal-UE.

* * *

Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet ta' hawn fuq, l-UE tinnota li, f'dan l-istadju, dan il-kapitolu ma jeħtiegħ aktar negozjati.

L-UE tissottolinja li ser tagħti attenzjoni partikolari lill-monitoraġġ tal-kwistjonijiet speċifiċi kollha msemmija hawn fuq bil-ħsieb li tiżgura t-tiżiħ ulterjuri tal-kapaċità amministrattiva tal-Montenegro, il-kapaċità tiegħu li jimplimenta u jinforza l-acquis f'dan il-kapitolu, b'mod partikolari fir-rigward tal-aġenzija tal-pagamenti, s-SIAK, l-Organizzazzjoni Komuni tas-Swieq u l-interventi tal-PAK kollha. L-UE tissottolinja l-importanza ta' sforz kontinwu u sostenibbli li jrid isir biex tinkiseb konformità shiħa sad-data tal-adeżjoni. Jeħtiegħ li tingħata kunsiderazzjoni partikolari lir-rabtiet bejn dan il-kapitolu u kapitoli oħrajn tan-negozjar. Valutazzjoni finali tal-konformità tal-leġislazzjoni tal-Montenegro mal-acquis u tal-kapaċità ta' implimentazzjoni tiegħu tista' ssir biss fi stadju aktar tard tan-negozjati. Minbarra l-informazzjoni kollha li l-UE tista' titlob għan-negozjati f'dan il-kapitolu u li għandha tingħata lill-Konferenza, l-UE tistieden lill-Montenegro biex regolarment jagħti informazzjoni dettaljata bil-miktub lill-Kunsill ta' Stabbilizzazzjoni u ta' Assoċjazzjoni dwar il-progress fl-implimentazzjoni tal-acquis.

Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet kollha ta' hawn fuq, jekk meħtiegħ, l-UE ser terġa' lura għal dan il-kapitolu f'mument opportun.

L-UE tinnota li l-Montenegro, fil-pożizzjonijiet ta' negozjar tiegħu AD 2/16 CONF-ME 2 u AD 19/25 CONF-ME 6 jaċċetta l-acquis taħt il-Kapitolu 11 kif inhu fis-seħħ fl-1 ta' Settembru 2025. Barra minn hekk, l-UE tinnota li l-Montenegro jiddikjara li ser ikompli l-proċess ta' allinjament mal-acquis u li ser ikun lest jimplimentah sad-data tal-adeżjoni tiegħu mal-Unjoni Ewropea, filwaqt li jressaq għadd ta' talbiet għal miżuri tranzizzjonali u derogi.

Barra minn hekk, l-UE tfakkar li jista' jkun hemm acquis ġdid f'dan il-kapitolu bejn l-1 ta' Settembru 2025 u d-data tal-adeżjoni.

ABBOZZ - EMENDI LEGALI LI JIRRIŻULTAW MILL-POŻIZZJONI KOMUNI TAL-UE

Att dwar il-kondizzjonijiet tal-adeżjoni tar-Repubblika tal-Montenegro u l-aġġustamenti għat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, it-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u t-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika

ARTIKOLU [XX]

Il-Kunsill, waqt li jaġixxi b'maġġoranza kwalifikata fuq proposta mill-Kummissjoni u wara li jikkonsulta lill-Parlament Ewropew, jista' jagħmel l-adattamenti għad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att li jirrigwardaw il-politika agrikola komuni li jistgħu jirriżultaw meħtieġa b'riżultat ta' emenda fir-regoli tal-Unjoni, inkluż l-adozzjoni ta' regoli ġodda. Tali adattamenti jistgħu jsiru qabel id-data tal-adeżjoni.

ARTIKOLU [XX]

Jekk ikunu meħtieġa miżuri tranżizzjonali biex jiffaċilitaw it-tranzizzjoni mis-sistema eżistenti fil-Montenegro għal dik li tirriżulta mill-applikazzjoni tal-politika agrikola komuni taħt il-kundizzjonijiet stipulati f'dan l-Att, tali miżuri għandhom jiġu adottati mill-Kummissjoni f'konformità mal-proċedura msemmija fl-Artikolu 229(2) tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 li jistabbilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fi prodotti agrikoli u li jhassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KEE) Nru 922/72, (KEE) Nru 234/79, (KE) Nru 1037/2001 u (KE) Nru 1234/2007¹ flimkien mal-Artikolu 5 tar-Regolament (UE) Nru 182/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 2011 li jistabbilixxi r-regoli u l-prinċipji generali dwar il-modalitajiet ta' kontroll mill-Istati Membri tal-eżerċizzju mill-Kummissjoni tas-setgħat ta' implimentazzjoni² jew il-proċedura rilevanti kif iddeterminata fil-leġiżlazzjoni applikabbli. Il-miżuri tranżizzjonali msemmija f'dan l-Artikolu jistgħu jiġu adottati fi żmien perjodu ta' tliet snin mid-data tal-adeżjoni u l-applikazzjoni tagħhom għandha tkun limitata għal dak il-perjodu. Il-Kunsill, waqt li jaġixxi unanimament fuq proposta mill-Kummissjoni u wara li jikkonsulta lill-Parlament Ewropew, jista' jestendi dan il-perjodu.

¹ ĠU L 347, 20.12.2013, p. 671

² ĠU L 55, 28.2.2011, p. 13

Jekk ikun meħtieġ, jistgħu jiġu adottati wkoll il-miżuri tranżizzjonali msemmija fl-ewwel paragrafu, qabel id-data tal-adeżjoni. Tali miżuri għandhom jiġu adottati mill-Kunsill li jaġixxi b'maġġoranza kwalifikata fuq proposta mill-Kummissjoni jew, meta dawn jaffettwaw strumenti adottati inizjalment mill-Kummissjoni, għandhom jiġu adottati mill-Kummissjoni f'konformità mal-proċeduri meħtieġa għall-adozzjoni tal-istrumenti inkwistjoni.

Lista msemmija fl-Artikolu [xx] tal-Att tal-Adeżjoni: adattamenti lil atti adottati mill-istituzzjonijiet

[X.] AGRIKOLTURA

32013R1308: **Ir-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill** tas-17 ta' Dicembru 2013 li jstabilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fi prodotti agrikoli u li jhassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KEE) Nru 922/72, (KEE) Nru 234/79, (KE) Nru 1037/2001 u (KE) Nru 1234/2007 (ĠU L 347, 20.12.2013, pp. 671-854)

(a) L-Anness VII huwa emendat kif ġej:

a. Fil-Parti III, il-punt 2, jiżdied dan li ġej:

"(xvii) kajmak;"

b. l-Appendiċi I huwa emendat kif ġej:

i. Fil-punt (2), jiżdied dan li ġej:

"(i) fil-Montenegro, iż-żoni mhawlin bid-dwieli fir-reġjun Nudo"

ii. Fil-punt (4), jiżdied dan li ġej:

"(h) fil-Montenegro, iż-żoni mhawlin bid-dwieli fis-subreġjuni li ġejjin:

- fir-reġjun ta' Crnogorski basen Skadarskog jezera: Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kuči, Piperi;
- fir-reġjun ta' Crnogorsko primorje: Ulcinj, Boka Kotorska, Bar-Budva."

32021R2115: **Ir-Regolament (UE) 2021/2115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill** tat-2 ta' Diċembru 2021 li jistabbilixxi regoli dwar l-appoġġ għall-pjanijiet strateġiċi li għandhom jitfasslu mill-Istati Membri skont il-Politika Agrikola Komuni (Pjanijiet Strateġiċi tal-PAK) u ffinanzjati mill-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija (FAEG) u mill-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) u li jhassar ir-Regolamenti (UE) Nru 1305/2013 u (UE) Nru 1307/2013 (ĠU L 435, 6.12.2021, pp. 1–186):

(a) Fl-Artikolu 92, jizdied il-paragrafu li ġej:

"3. Għall-Montenegro, mill-inqas 3 % tal-kontribuzzjoni totali tal-FAEŻR lill-Pjan Strateġiku tal-PAK kif stabbilit fl-Anness XI għandha tkun riżervata lil LEADER.

Għall-perjodu kollu tal-Pjan Strateġiku tal-PAK tal-Montenegro, in-nefqa totali tal-FAEŻR għall-iżvilupp rurali għajr għal LEADER kif stabbilit fil-pjan finanzjarju skont l-Artikolu 112(2), il-punt (a), ma għandhiex taqbeż 97 % tal-kontribuzzjoni totali tal-FAEŻR lill-Pjan Strateġiku tal-PAK stabbilita fl-Anness XI. Ladarba jiġi approvat mill-Kummissjoni f'konformità mal-Artikolu 118 jew l-Artikolu 119, dak il-limitu massimu finanzjarju għandu jikkostitwixxi limitu massimu finanzjarju stabbilit mid-dritt tal-Unjoni."

(b) Fl-Artikolu 96(2), jizdied il-paragrafu li ġej:

"Għall-Montenegro u għall-ewwel tliet snin tat-talba mal-adeżjoni, * għandu jkun limitat għal massimu ta' 30 % tal-ammont stipulat għall-Montenegro fl-Anness IX."

**skont id-data preċiża tal-adeżjoni, is-snin tat-talba teħtieġ li tiġi definita fit-test finali.*

(c) Fl-Artikolu 97, jizdied il-paragrafu li ġej:

"1a. B'deroga mill-paragrafu 1, il-perċentwal li ġej tal-allokkazzjonijiet stipulati fl-Anness IX għall-Montenegro għandu jkun rizervat għall-ekoskemi msemmija fit-Titolu III, Kapitolu II, Taqsima 2, Subtaqsima 4:

- mill-inqas 10 % tal-allokkazzjoni għas-sena kalendarja tal-adeżjoni tal-Montenegro
- mill-inqas 15 % tal-allokkazzjoni għall-ewwel sena kalendarja wara s-sena kalendarja tal-adeżjoni tal-Montenegro
- mill-inqas 20 % tal-allokkazzjoni għat-tieni sena kalendarja wara s-sena kalendarja tal-adeżjoni tal-Montenegro"

(d) Fl-Artikolu 118(1), jizdied il-paragrafu li ġej:

"Il-Montenegro għandu jippreżenta lill-Kummissjoni proposta għal Pjan Strateġiku tal-PAK, bil-kontenut imsemmi fl-Artikolu 107, sa mhux aktar tard minn [jj xx ss]."

(e) L-Anness III huwa emendat kif ġej:

a. Fl-entrata għal "KAAT 2", tizdied in-nota f'qiegħ il-pagna li ġejja:

"1bis Fil-Pjan Strateġiku tal-PAK tiegħu, il-Montenegro jista' jipprevedi li din il-KAAT ser tkun applikabbli biss mis-sena tat-talba* wara s-sena tal-adeżjoni. F'dak il-każ, il-Montenegro għandu juri li d-dewmien huwa meħtieġ għall-istabbiliment tas-sistema ta' ġestjoni f'konformità ma' ppjanar dettaljat."

- b. Fl-entrati għal "SMR 1", "SMR 2", "SMR 3" u "SMR 4", tiżdied in-nota f'qiegħ il-paġna li ġejja:

"1bis Fil-Pjan Strategiku tal-PAK tiegħu, il-Montenegro jista' jipprevedi li dan l-SMR ser ikun applikabbli biss mit-tielet sena tat-talba* wara s-sena tal-adeżjoni. F'dak il-każ, il-Montenegro għandu juri li d-dewmien huwa meħtieġ għall-istabbiliment tas-sistema ta' ġestjoni f'konformità ma' ppjanar dettaljat."

- c. Fl-entrata għal "KAAT 8", tiżdied in-nota f'qiegħ il-paġna li ġejja:

"1bis Fil-Pjan Strategiku tal-PAK tiegħu, il-Montenegro jista' jipprevedi li din il-KAAT ser tkun applikabbli biss mis-sena tat-talba* wara s-sena tal-adeżjoni. F'dak il-każ, il-Montenegro għandu juri li d-dewmien huwa meħtieġ għall-istabbiliment tas-sistema ta' ġestjoni f'konformità ma' ppjanar dettaljat."

**skont id-data preċiża tal-adeżjoni, is-sena tat-talba teħtieġ li tiġi definita fit-test finali.*

Lista msemmija fl-Artikolu [XX] Att tal-Adeżjoni: dispożizzjonijiet permanenti ohra

[X.] AGRIKOLTURA

(a) Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, Parti Tlieta, Titolu III, Agrikoltura u Sajd

1. Stokkijiet pubbliċi miżmumin fid-data tal-adeżjoni mill-Montenegro u li jirrizultaw mill-politika ta' appoġġ għas-suq tiegħu għandhom jittiehdu mill-Unjoni bil-valur li jirrizulta mill-applikazzjoni tal-Artikolu 3(1)(e) tar-Regolament ta' Delega tal-Kummissjoni (UE) Nru 906/2014 li jissupplimenta r-Regolament (UE) Nru 1306/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill fir-rigward tal-infiq b'intervent pubbliku³. L-istokkijiet imsemmija għandhom jiġu ttrasferiti biss bil-kundizzjoni li l-intervent pubbliku għall-prodotti inkwistjoni jiġi operat fl-Unjoni fid-data tal-adeżjoni u li l-istokkijiet jissodisfaw ir-rekwiżiti ta' intervent tal-Unjoni.
2. Għal kwalunkwe stokk, kemm privat kif ukoll pubbliku, f'ċirkolazzjoni libera fid-data tal-adeżjoni fil-Montenegro li jaqbez il-livell ta' dak li jista' jitqies bħala riport normali ta' stokk, il-Montenegro għandu jiġi impost pagament għall-baġit tal-UE.

L-ammont tal-pagament għandu jkun fiss f'livell li jirrifletti l-ispiza relatata mal-effetti tal-istokk żejjed fis-swieq ta' prodotti agrikoli.

Il-livell tal-istokk żejjed għandu jiġi ddeterminat għal kull prodott b'kont meħud tal-karatteristiċi ta' kull prodott u s-swieq rilevanti kif ukoll tal-legiżlazzjoni tal-UE applikabbli għalih.

³ ĠU L 255, 28.8.2014, pp. 1–17 u ĠU L 347, 20.12.2013, pp. 549–607

3. L-istokkijiet imsemmija fil-paragrafu 1 għandhom jitnaqqsu mill-kwantità li taqbez ir-riport normali tal-istokkijiet.
4. Il-Kummissjoni għandha timplimenta u tapplika l-arrangamenti deskritti fil-paragrafi 1 sa 3 f'konformità mal-proċedura stabbilita fl-Artikolu 103 tar-Regolament (UE) 2021/2116 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-2 ta' Diċembru 2021 dwar il-finanzjament, il-ġestjoni u l-monitoraġġ tal-politika agrikola komuni⁴ jew, kif xieraq, f'konformità mal-proċeduri msemmija fl-Artikoli 19 u 20 tar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 li jstabbilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fi prodotti agrikoli u li jhassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KEE) Nru 922/72, (KEE) Nru 234/79, (KE) Nru 1037/2001 u (KE) Nru 1234/2007⁵ jew il-proċedura tal-kumitat rilevanti kif iddeterminat fil-leġislazzjoni applikabbli.

(b) Trattat dwar il-funzjonament tal-Unjoni Ewropea, Parti Tlieta, Titolu VII, Kapitolu 1, Regoli dwar il-kompetizzjoni

Mingħajr preġudizzju għall-proċeduri dwar l-għajnuna eżistenti previsti fl-Artikolu 108 TFUE, skemi ta' għajnuna u għajnuna individwali mogħtija għal attivitajiet marbutin mal-produzzjoni ta' u l-kummerċ fi prodotti elenkati fl-Anness I TFUE, bl-eċċezzjoni ta' prodotti tas-sajd u prodotti derivati minnhom, li jkunu bdew jitwettqu fl-Istat Membru l-ġdid qabel id-data tal-adeżjoni u li jkunu għandhom applikabbli wara dik id-data, għandhom jitqiesu bħala għajnuna eżistenti fit-tifsira tal-Artikolu 108(1) TFUE soġġett għall-kundizzjoni li ġejja:

- il-miżuri ta' għajnuna għandhom jiġu kkomunikati lill-Kummissjoni qabel id-data tal-adeżjoni. Din il-komunikazzjoni għandha tinkludi informazzjoni dwar il-bażi legali għal kull miżura. Il-miżuri ta' għajnuna eżistenti kif ukoll il-pjanijiet biex jingħataw jew jinbidlu l-għajnuniet, komunikati lill-Kummissjoni qabel id-data tal-adeżjoni, għandhom jitqiesu bħala li jkunu ġew komunikati fid-data tal-adeżjoni. Il-Kummissjoni għandha tippubblika lista ta' għajnuna bħal din.

⁴ ĠU L 435, 6.12.2021, p. 187-261

⁵ ĠU L 347, 20.12.2013, p. 671

Dawn il-mizuri ta' għajnuna għandhom jitqiesu bħala għajnuna "eżistenti" fit-tifsira tal-Artikolu 108(1) TFUE għal tliet snin mid-data tal-adeżjoni.

Il-Montenegro għandu, fejn ikun meħtieġ, jemenda dawn il-mizuri ta' għajnuna sabiex jikkonformaw mal-linji gwida applikati mill-Kummissjoni sa mhux aktar tard mill-aħħar tatielet sena mid-data tal-adeżjoni. Wara dik id-data, kull għajnuna li tinsab li tkun inkompatibbli ma' dawk il-linji gwida għandha tkun meqjusa bħala għajnuna għida.

Lista msemija fl-Artikolu [] tal-Att ta' Adeżjoni: Miżuri tranżizzjonali

[X.] AGRIKOLTURA

32024R1143: **Ir-Regolament (UE) 2024/1143 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill** tal-11 ta' April 2024 dwar indikazzjonijiet ġeografiċi għall-inbid, ix-xorb spirituw u l-prodotti agrikoli, kif ukoll l-ispeċjalitajiet tradizzjonali garantiti u t-termini tal-kwalità mhux obligatorji għall-prodotti agrikoli, li jemenda r-Regolamenti (UE) Nru 1308/2013, (UE) 2019/787 u (UE) 2019/1753 u li jhassar ir-Regolament (UE) Nru 1151/2012 (ĠU L, 2024/1143, 23.4.2024, p. 66).

Fl-Artikolu 92, jidied il-paragrafu li ġej:

"3. Fil-każ ta' Stat Membru aderenti ġdid, il-protezzjoni nazżjonali tal-indikazzjonijiet ġeografiċi eżistenti fid-data tal-adeżjoni tiegħu għandha tieqaf fi [sena wara d-dhul fis-seħħ tal-Att tal-Adeżjoni].

Sad-data msemija fl-ewwel subparagrafu, l-Istat Membru aderenti l-ġdid jista' jissottometti lill-Kummissjoni, mingħajr ma japplika l-Artikolu 10 ta' dan ir-Regolament, applikazzjonijiet għar-registrazzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi kollha diġà protetti skont il-liġi nazżjonali.

Meta applikazzjoni kif imsemija fit-tieni subparagrafu tiġi sottomessa lill-Kummissjoni, il-protezzjoni nazżjonali għandha tieqaf fid-data li fiha tittiehed deċiżjoni dwar ir-registrazzjoni skont l-Artikolu 21 ta' dan ir-Regolament. Fil-każ ta' rifjut tal-applikazzjoni għar-registrazzjoni, il-protezzjoni nazżjonali għandha tkompli sakemm ikunu ġew eżawriti r-rimedji ġudizzjarji kollha, jekk rilevanti.

Meta, fi tmiem il-proċess imsemmi f'dan il-paragrafu, isem ma jkunx irreġistrat skont dan ir-Regolament, il-konsegwenzi ta' tali protezzjoni nazzjonali għandhom ikunu r-responsabbiltà unika tal-Istat Membru kkonċernat. Fejn xieraq, wara li l-protezzjoni nazzjonali tkun waqfet, l-Istat Membru kkonċernat għandu, mingħajr dewmien, jitlob il-kancellazzjoni tar-reġistrazzjoni tal-indikazzjoni ġeografika korrispondenti fir-Registru Internazzjonali tal-Bureau Internazzjonali."

32019R1753: **Ir-Regolament (UE) 2019/1753 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill** tat-23 ta' Ottubru 2019 dwar l-azzjoni tal-Unjoni wara l-adeżjoni tagħha mal-Att ta' Ġinevra tal-Ftehim ta' Lisbona dwar id-Denominazzjonijiet ta' Orìgini u l-Indikazzjonijiet Ġeografiċi (ĠU L 271, 24.10.2019, p. 1–11)

Jiżdied l-Artikolu li ġej:

Artikolu 11a

Dispożizzjonijiet tranzizzjonali għad-denominazzjonijiet ta' oriġini u għall-indikazzjonijiet ġeografiċi li joriġinaw fi Stati Membri aderenti ġodda li huma Membri tal-Att ta' Ġinevra

- "1. L-Istati Membri li ssieħbu fl-Unjoni wara l-adeżjoni mal-Att ta' Ġinevra għandhom jaħtru lill-Kummissjoni jew lill-Uffiċċju tal-Proprietà Intellettuali tal-Unjoni Ewropea, fil-kapaċità rispettiva tagħhom, bħala l-unika awtorità kompetenti msemmija fl-Artikolu 3 tal-Att ta' Ġinevra.
2. Fir-rigward ta' kull denominazzjoni ta' oriġini jew indikazzjoni ġeografika li toriġina fi Stat Membru kif imsemmi fil-paragrafu 1 u rreġistrata fir-Registru Internazzjonali, għal prodott li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tar-Regolament (UE) 2024/1143 jew tar-Regolament (UE) 2023/2411, iżda mhux protett skont kwalunkwe wiehed minn dawk ir-Regolamenti, l-Istat Membru kkonċernat għandu, abbażi ta' talba minn persuna fiżika jew entità ġuridika msemmija fl-Artikolu 5(2), il-punt (ii), tal-Att ta' Ġinevra jew benefiċjarju kif definit fl-Artikolu 1, il-punt (xvii), tal-Att ta' Ġinevra, jew fuq inizjattiva tiegħu stess, jagħżel li jitlob jew:

(a) ir-reġistrazzjoni ta' dik id-denominazzjoni ta' oriġini jew l-indikazzjoni ġeografika skont ir-Regolament ikkonċernat; jew

(b) il-kanċellazzjoni tar-reġistrazzjoni ta' dik id-denominazzjoni ta' oriġini jew l-indikazzjoni ġeografika fir-Registru Internazzjonali.

L-Istat Membru kkonċernat għandu jinnotifika lill-Kummissjoni bl-għażla msemmija fl-ewwel subparagrafu, u jipprezenta t-talba rispettiva, sa [sena wara d-dhul fis-seħh tal-Att tal-Adeżjoni].

Fis-sitwazzjonijiet imsemmija fl-ewwel subparagrafu, il-punt (a), l-applikazzjoni għar-reġistrazzjoni għandha tikkonċerna denominazzjoni ta' oriġini protetta jew indikazzjoni ġeografika protetta li tkun identika għad-denominazzjoni ta' oriġini jew l-indikazzjoni ġeografika rreġistrata fir-Registru Internazzjonali.

Jekk ma tiġi sottomessa l-ebda applikazzjoni għar-reġistrazzjoni sal-iskadenza jew jekk l-applikazzjoni għar-reġistrazzjoni skont ir-Regolament applikabbli tiġi rrifjutata u r-rimedji amministrattivi u ġudizzjarji relatati jkunu ġew eżawriti, l-Istat Membru kkonċernat għandu, mingħajr dewmien, jitlob il-kanċellazzjoni tar-reġistrazzjoni ta' dik id-denominazzjoni ta' oriġini jew l-indikazzjoni ġeografika fir-Registru Internazzjonali."
